

קו ההלכה הספרדי

גליון חודשי 10 • אייר תשפ"ה

קו ההלכה

קו ההלכה מענה לשאלות בהלכה 24 שעות ביממה. רגש לנפש. שלום בית. חינוך ילדים.

14

קשה לי עם הביקורת הזו

מדור לגשים

8

ניסוי ראש, אבל שמירת שבת?

סיפור

9

אתה מוותר נכון?

שלום אהליך

7

מדור חדש

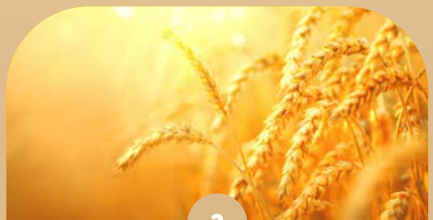
חוד החידה

5

שכח לסגור הדלת...

דיון משפחתי

2

תספורת ותגלחת בעומר

הלכה למעשה • הרב יחזקאל אשכנזי

תספורת ותגלחת בעומר

מה הטעם שאנו נוהגים מנהגי אבילות בימי ספירת העומר?

כמה טעמים שמוכאים בפוסקים על כך:

א. בגמרא יבמות (סב:) איתא שמתאבלים על מות תלמידי רבי עקיבא - בימים אלו מתו י"ב אלף זוגות תלמידים של רבי עקיבא בפרק זמן קצר, מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. ומחמת הצער על אבדן תורה כה גדול אנו נוהגים בימים אלו אבלות. וכ"כ הטור (סימן תצ"א אות א', שו"ע תצ"ג א')

ב. במשנה מסכת עדיות (פרק ב' משנה י') איתא דרבי יוחנן בן נורי אמר שמשפט הרשעים בגהינם מפסח ועד עצרת, כפי שנאמר "מדי שבת בשבתו", ועל כן נוהגים אבלות בתקופה זו.

ג. בספר אשכול אברהם (סימן תצ"א בשם רבינו ירוחם בספר אדם וחווה) כתב שימים אלו הם ימי דין, והראיה שהעומר בא מהשעורים שרומזים לעונש ודין, ולכן ראוי לנהוג בהם מנהגי אבלות.

ד. בשם רבינו זרחיהו הלוי גירונדי איתא שמכיוון שימים אלו בזמן בית המקדש היו ימי שמחת הקציר וקרבת העומר, הפכו ימים אלו לימים של געגועים לבית המקדש, ויש שאין מברכים "שהחיינו" בספירת העומר כי אין מברכים זמן אלא על דבר מתחדש שיש לו הנאה ושמחה.

ה. בנוסח הספרדי של אגרת רב שריא גאון איתא שמיתת תלמידי רבי עקיבא לא היתה

במגיפה אלא מחמת שהיו שותפים למרד בר כוכבא נגד הרומאים, ואדריינוס קיסר ("שחיק עצמות") נקם בהם באכזריות והרגם במיתות אכזריות, וז"ל "והעמיד רבי עקיבא תלמידים הרבה והיה שמדא (הריגה בידי המלכות על תלמידי רבי עקיבא) ובזמן שקיעת החמה טפלו בקבורתם של הרוגי מלכות הרשעה, ולכן נפסק בשו"ע (תצ"ג סעיף ג') שנהגו הנשים שלא לעשות מלאכה משקיעת החמה, ובמקום שלא נהגו איסור בדבר ימשיכו במנהגם.

ובנוסף אירעו פורעניות נוספות בזמן זה של ספירת העומר:

א. עי' בט"ז סימן תצ"ג (ס"ק ב') שכתב שנוהגים שאין עושין נישואין אלא ביום ל"ג בעומר, לא לפניו ולא לאחרי, והטעם משום גזירות תתנ"ז (שנת 1096 למניינם, מסע הצלב הראשון) שכללו טבח המוני של יהודים על ידי הנוצרים, רוב היהודים סירבו להמיר את דתם ומאות אלפים נעקדו על קידוש ה'. ומאורעות אלו אירעו בין פסח לעצרת, ועל כן כתב הט"ז שנוהגים מנהגי אבילות גם לאחר ל"ג בעומר.

ב. עי' בספר מנהגי ישראל (שפרבר, חלק א' עמ' ק"ז וק"ח) שהביא שגזירות ת"ח ות"ט (1648 - 1649) שנעשו על ידי בוגדן חמלניצקי ימ"ש וחברתו שרצחו והשמידו כשבע מאות קהילות הקודש באוקראינה ופולין, ובאותן שנים נהרגו ונשחטו באכזריות כשלוש מאות אלף איש, פרעות אלו החלו בימי ספירת העומר.

יישר כח לידיד נפשי הגר"מ סופר שליט"א שסייע בעדי במקורות אלו.

באיזה אופן יש היתר להסתפר בימי ספירת העומר?

חומר איסור תגלחת בימי ספירת העומר אינו אלא מנהג שנהגו, כמ"ש הטור (סימן תצג אות א') "נוהגים בכל המקומות שלא לישא אשה בין פסח לעצרת, והטעם שלא להרבות בשמחה, שבאותו זמן מתו תלמידי רבי

עקיבא ויש מקומות שנהגו שלא להסתפר." וכ"פ בשו"ע שנוהגים שלא להסתפר עד ל"ג בעומר. ועי' בב"ח (שם) שכתב "אבל תספורת יש מקומות שנהגו איסור ויש מקומות שנהגו היתר ועכשיו נוהגים בכל המקומות שלא להסתפר", הרי לפנינו שחומר איסור תגלחת הוא מחמת המנהג שנהגו. וכן מוכח מהרמב"ם בהלכות תמידין ומוספין (סוף פרק ז') שכתב שם את דיני מצות ספירת העומר אך למנהגים לאסור תספורת ונישואין בימי הספירה אין כל זכר בדבריו, ועפ"ז מצינו

בפוסקים שהקילו להסתפר בכמה אופנים, ונבאר כמה מהם:

ברית מילה - ברמ"א (סי' תצג סעיף א') כתב לגבי מי שהוא בעל ברית או מל בנו שמותר להסתפר לכבוד המילה ועי' מג"א (סק"ד) שהוא הסנדק והוא הדין המוהל. מאידך השערי תשובה (סק"ח) בשם אגרות הרמ"ז (סוף סי' ב') כתב שלפי מנהג האריז"ל אפילו אם יזדמן ברית מילה אין להסתפר בכל זמן העומר. ומרן הגרע"י בחזו"ע (יו"ט עמ' רסד) פסק שמסתפרים.

נער בר מצוה ואביו ביום שמחתם - בספר הליכות שלמה (להגרש"ז אויערבך, מועדים ח"ב פרק יא סע' טז) כתב דנער שנעשה בר מצוה בימי הספירה יסתפר בעודו קטן אך

מחפשים ייעוץ והכוונה

בשלוש בית? בחינוך ילדים? נוער מתמודד?

כאן המקום שלכם!

שלוחות הנפש של קו ההלכה. נותנות לכם ייעוץ והכוונה חינם

3030 * שלוחה < 2 או שלוחה < 2

שלוחות ייעודיות לגברים ונשים בנפרד

הלכה למעשה

הגאון דרב ירון אשכנזי שליט"א • דאש קו ההלכה הספרדי

המועד.

תספורת נשים - בהלכות אבלות נחלקו הפוסקים האם מותר לאשה להסתפר לאחר השבעה בתוך ימי השלושים מרן השו"ע (יו"ד סימן שצ סעיף ה') פסק שאשה מותרת בנטילת שער אחר שבעה, והרמ"א כתב שהמנהג לאסור.

ולעניין ספירת העומר עיין בזה בשו"ת אג"מ (יו"ד ח"ב סימן קלז) שיש מקום להקל לנשים

אלא ממנהגא דשרי. וכ"פ בשו"ת אג"מ (או"ח ח"ד סימן קכ) להתיר בכה"ג אף בימי בין המיצרים חוץ משבוע שחל בו תשעה באב. אמנם בזמנינו צריך לשקול היטב היתר זה, כמ"ש בספר מעדני שלמה (אויערבך, בין המיצרים) שהגרש"ז התפלא מאד שנכנסו אצלו אנשים חרדים שהיו מגולחים והתפלא על זה כיון שהם עובדים בארץ ישראל ולא בין הגויים, וכן מובא בשם הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש פרק סה אות ו') דבזמנינו אין היתר לגלח שערות זקנו לצורך פרנסה מכיון שיש

אם לא היה יכול לעשות כן מסתבר שמותר להסתפר בו ביום, ובשם הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש פרק סה אות ה') כתב לאסור להתספר אפילו לנער הנכנס למצות וכל שכן שלאביו אסור אך סיים שהמיקל בהם יש לו על מי לסמוך על דעת המקור חיים שמיקל. ודעה נוספת בנושא איתא בשו"ת רבבות אפרים (ח"א או"ח סי' שלז) כתב להתיר בין לנער עצמו ובין לאביו, וטעמו עפ"י הים של שלמה (ב"ק פ"ז סי' לז) דמצוה על האב לעשות סעודה ביום שבנו נעשה בר מצוה כיום שנכנס

להסתפר בימי ספירת העומר כיון שהוא רק מנהג יש להקל כהמתירים אף לאשכנזים, ומסקנתו שאם אינו נחוץ כל כך ראוי להחמיר. וכ"פ בשו"ת להורות נתן (ח"ב או"ח סימן לב) וסיים שאם יש צורך שידוך או טבילה וכדומה יש להתיר בלי פקפוק, וכ"פ כספר אשרי האיש (פרק סה אות ב') בשם הגרי"ש אלישיב דשיער הגוף מותרת לגלח וכן מותרת לגלח שערות ראשה לצורך מצוה. ועי' בשו"ת רב פעלים (ח"ד סוד ישרים סוף סימן טו) שכתב להחמיר, ומכל מקום דעת מרן זיע"א (חזו"ע יו"ט עמ' רסא) דחומרא יתירה היא ופסק שמותר לאשה להסתפר בעומר, והוסיף ועל כל פנים אם יש פגישה לבחורה בימי הספירה פשוט שמותר להסתפר ולהתנאות כדי שתמצא חן בעיני כל רואיה.

בעולם אנשים שונים שאינם מתגלחים כלל ועוד מנהגים שונים.

במקום חולי או צורך בריאות - מי שיש לו פצעים בראשו וכדי לרפאות את החטטים חייב להסתפר, מותר להסתפר בימי ספירת העומר, וכן מי שהרגיל עצמו להסתפר בכל יום וכאשר אינו מסתפר מקבל כאבי ראש או מחושים בגופו (כמו האיטטניס לגבי מקלחת) מותר לו להסתפר בימים אלו, כמ"ש ערוך השלחן (סימן תצ"ג אות ג') "ופשוט הוא דאם צריך לבריאותו להסתפר דמותר".

היוצא מבית האסורים וכל המותרים להסתפר במועד - הביאור הלכה (סי' תצג סע' ב ד"ה נוהגים) כתב כי אותם המותרים להסתפר בחול המועד כבסימן תקל"א (סעיף ח') יש לומר דגם בספירה שרי דלא עדיף מחול

לחופה והובא במג"א (סי' רכה סק"ד) ואם כן בודאי זה יום שמחה שלו ויכול להסתפר הוא ואביו שגם לגבי אביו הוי יום טוב כמו בברית מילה ובפרט שמברך ברוך שפטרני דלא נענש, וכ"פ מרן זיע"א (חזו"ע שם) שמותר לחתן הבר מצווה להסתפר, ובהערות (עמ' רסו) משמע שגם אביו יכול להסתפר.

לצורך פרנסה - במקום שעלול להפסיד פרנסתו אם לא יתגלח מצינו בפוסקים כמה צדדים להקל, עי' בזה בשו"ת באר חיים מרדכי (ח"ב סימן ט) שמותר לרופא המרפא גויים להסתפר בספירת העומר היות ואם לא ילך לעבודתו כשהוא מסופר כראוי בימי הספירה יהיה לו מזה הפסד גדול וכמ"ש הרמ"א (יו"ד סי' שפ סעי' ה) דדבר האבד מותר לעשות האבל בעצמו, וקל וחומר שמה שאינו אסור

עיצוב ואסטרטגיה:

שמעון נהן
3189062@GMAIL.COM

לפרטים והערות

alonim3030@gmail.com

פיקוח הלכתי:

הג"ר אושרי אזולאי

יו"ל ע"י

קו ההלכה הספרדי
*3030

שידוכים בהלכה

הרה"ג אליהו חייאב שליט"א
 ר"ב רב קהילת שערי עובדיה וינא.
 מנהל רוחני שלוחות דניטל ונפש

כדאי מבוגר ואחראי או דווקא הפוך?

שלום וברכה לכבוד הרב,

אני בחורה בגיל שידוכים. לאחרונה יצאתי עם חברתי לשבת מחנה מטעם הסמינר, שבת שעסקה בהדרכה לשידוכים. אחת הדילמות שעלתה על

הפרק הייתה פער הגילאים בין המושדכים: האם נכון לבחורה להתחתן עם בחור מבוגר ממנה באופן משמעותי או שלא? לכל צד יש מעלות וחסרונות, ומצאתי את עצמי מתלבטת קשות. מחד, ככל שבחור יותר מבוגר הוא לכאורה יותר בוגר ואחראי, יש לו ראש על הכתפיים והוא מכיר את החיים. יש בו משהו מיוחד שלא נמצא בבחור צעיר שכעת מתחיל את החיים, שלא עבר התמודדות כלשהי ושבעצם עוד לא ממש יודע לנהל בית. מאידך יש מעלות מיוחדות בבחור צעיר, משום שהזוג בונה את חייו ביחד - חווים חוויות, לומדים, מתחשלים, מכירים את החיים באותו קצב, וכך נבנים, מפיקים לקחים והאישיות מתעצבת.

אשמח לשמוע את חוות דעתו של הרב בנושא זה.

שנים.

כל אדם עובר בחייו תהליך התבגרות, ותהליך זה מושפע, בין השאר, גם מן הגיל שלו. כל אחד מהם נמצא בשלב אחר בחייו, ויש לכך השלכות בשטח: ברוב המקרים תחומי העניין שלו הם שונים מתחומי העניין שלה, כמו כן היחס שלו לחיים הוא שונה.

אתן דוגמא קטנה בה נתקלתי לאחרונה: מדובר בזוג נשוי כחודשיים, הוא בן עשרים ושמונה והיא בת עשרים. הוא התקשר להתייעץ וסיפר כי אשתו ביקשה לצאת בחול המועד למסלול הליכה כלשהו והתבטאה כי זה מאד מעניין אותה וחשוב לה.

הבחור טען: עברתי כבר את הגיל של מסלולי הליכה, אני מכיר את כולם, הם משעממים אותי. לי הרבה יותר מתאים לשבת באיזשהו מקום מול הנוף ולדבר... מה אני אמור לעשות כעת?

אמנם, לא מן הנמנע, שיהיו פערי העדפות שכאלו גם בין שני צעירים בני עשרים, אך ככל שבחור מבוגר יותר - זה קורה יותר.

נקודה נוספת בה הבחנתי, שהיא

לאופי האישי ולתכונות של כל אחד מן הצדדים. עם זאת, כדאי לקחת בחשבון נקודה חשובה, שאני נתקל בה שוב ושוב אצל זוגות נשואים ומאורסים שפונים לייעוץ ולעזרה.

אני מדבר על פער גילאים קטן, בן ארבע או חמש שנים, שזהו פער קטן שבהחלט ניתן לגשר עליו, אלא על פער גדול יותר, בין שבע-שמונה-תשע

שלום וברכה, שאלתך נשאלת לאחרונה בתדירות די גבוהה. נראה, כי בנות רבות מתחבטות בכך, ולא מעטות מחפשות בחור מבוגר כדי להרגיש סמכות וגב להישען עליו, מעין דמות אבהית.

למעשה סבורני שיש צדדים לכאן ולכאן, ואין תשובה אחידה לשאלה זו. צריך לשקול כל מקרה לגופו, בהתאם

משולחתי של מרן

ב"ה ירושלים ל"ג בעומר תשל"ז

לקראת אור ליום ל"ג בעומר, שהוא יום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי, שנתבקש לשיבה של מעלה ביום י"ח באייר, מנהג ישראל לעלות למירון אל הציון של רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו, וחוגגים את ההילולא של התנא הקדוש בשמחה ובחדווה רבה.

כמובן שעל הבאים לשם יש להשמר ולהזהר להתנהג בצניעות רבה בחרדת קודש, ולגשת אל הקודש פנימה ביראת כבוד כראוי לפי קדושת המקום. ולא לערוך שם קומיציזים ולהתגאל במאכלים לא כשרים.

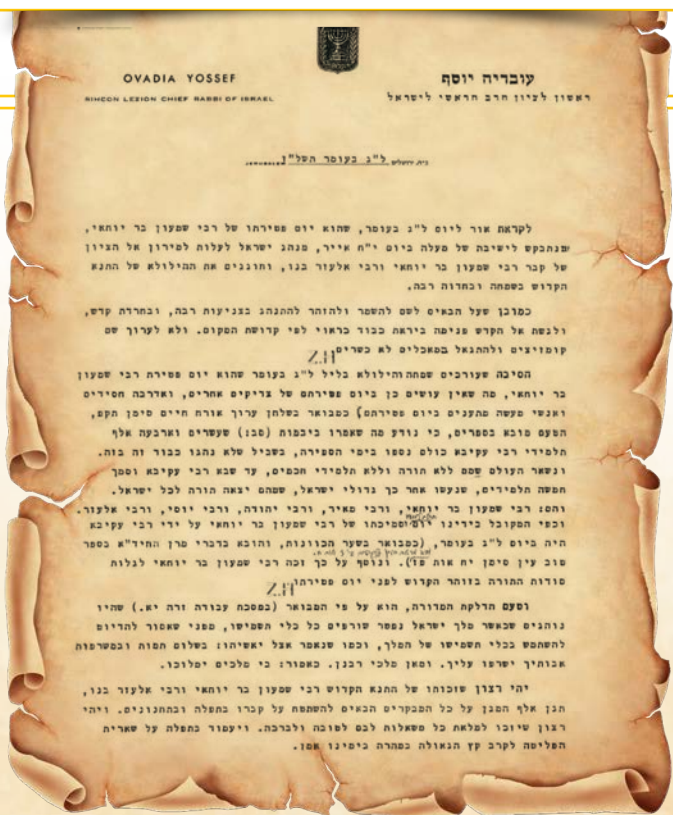
הסיבה שעורכים שמחה והילולא בליל ל"ג בעומר שהוא יום פטירת רבי שמעון בר יוחאי, מה שאין עושים כן ביום פטירתם של צדיקים אחרים, ואדרבה, חסידים ואנשי מעשה מתענים ביום פטירתם, כמבואר בשולחן ערוך אורח חיים סימן תק"פ, הטעם מובא בספרים, כי נודע מה שאמרו ביבמות (ס"ב): שעשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא כולם נספו בימי הספירה, שבביל שלא נהגו כבוד זה בזה. ונשאר העולם שמם ללא תורה וללא תלמידי חכמים, עד שבא רבי עקיבא וסמך חמישה תלמידים, שנעשו אחר כך גדולי ישראל, שמהם יצאה תורה לכלל ישראל.

הם: רבי שמעון בר יוחאי, ורבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי אלעזר. וכפי המקובל בידינו יום תחילת לימודו וסמיכתו של רבי שמעון בר יוחאי על ידי רבי עקיבא היה ביום ל"ג בעומר, (כמבואר בשער הכוונות, והובא בדברי מרן החיד"א בספר טוב עין סימן י"ח אות פ"ה, ובספר הראית העין בליקוטים סי' ז' אות ח')

ונוסף על כך זכה רבי שמעון בר יוחאי לגלות סודות התורה בזוהר הקדוש לפני יום פטירתו.

וטעם הדלקת המדורה, הוא על פי המבואר (במסכת עבודה זרה י"א ע"א) שהיו נוהגים כאשר מלך ישראל נפטר שורפים כל כלי תשמישו מפני שאסור להדיט להשתמש בכלי תשמישו של המלך, ומו שנאמר אצל ישעיהו: בשלום תמות ובמשרפות אבותיך ישרפו עליך. ומאן מלכי רבנן. כאמור: בי מלכים ימלוכו.

יהי רצון שזכותו של התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו, תגן אלף המגן על כל המבקרים הבאים להשתטח על קברו בתפילה ובתחנונים. ויהי רצון שיזכו למלאת כל משאלות ליבם לטובה ולברכה. ויעמוד בתפילה על שארית הפליטה לקרב קץ הגאולה במהרה בימינו אמן.

הצילו הוא במצוקה...

להשתתף באירועים חברתיים ומתחיל לדחות הזמנות ללא סיבה ברורה.

3. **קשיי תפקוד יומיומיים:** קושי לקום בבוקר, חוסר מוטיבציה בעבודה או תחושת עייפות תמידית יכולים להעיד על מתח נפשי. למשל, אדם שנהג להיות פעיל ונמרץ אך מתקשה לבצע משימות פשוטות ומרגיש מותש ללא סיבה ברורה.

4. **שינויים בהרגלי אכילה ושינה:** ממש כמו אצל ילדים, גם אצל מבוגרים, שינויים קיצוניים בתחומים אלו עשויים לרמז על מצוקה רגשית. לדוגמה, אדם שמתחיל לאכול בצורה כפייתית בשעות הלילה או להפך שהוא מאבד תיאבון לחלוטין.

5. **שימוש מופרז בחומרים ממכרים -** נטייה להסתמך על אלכוהול, עישון או חומרים אחרים כדי להתמודד עם רגשות היא סימן אזהרה שיש לקחת ברצינות.

אז כיצד ניתן לסייע?

מצוקה רגשית אינה דבר שחייבים להתמודד איתה לבד. קיימות דרכים רבות לתמוך ולסייע:

• **יצירת מרחב בטוח לשיח -** חשוב לאפשר לילדים ולמבוגרים להביע את רגשותיהם ללא ביקורת. לפעמים פשוט רק לשבת ולהקשיב יכול לעשות שינוי גדול.

• **להיות שם באמת -** להראות אמפתיה ולשרד הבנה ללא שיפוטיות. למשל, אם ילד משתף שהוא מפחד ללכת לבית הספר, כדאי לשאול שאלות פתוחות ולנסות להבין מה מטריד אותו.

• **לשים לב לסימנים ולהגיב בזמן -** אם מופיעים סימנים מתמשכים למצוקה, כדאי לפנות לאיש מקצוע לקבלת סיוע.

• **לעודד אורח חיים בריא -** תזונה מאוזנת, פעילות גופנית ושינה מספקת משפיעים על הבריאות הרגשית.

• **לשקול טיפול רגשי -** פנייה למטפל מקצועי יכולה לסייע בהתמודדות עם מצוקה רגשית, למנוע חחרפת המצב ולהציע כלים מעשיים לשיפור איכות החיים.

בין אם מדובר בילדים או במבוגרים, מודעות והקשבה לסימני מצוקה הם הצעד הראשון בדרך להקלה ושיפור הרווחה הנפשית. אם אתם מזהים סימנים כאלו אצל קרוב משפחה או אצל חבר - אל תהססו להציע עזרה. טיפול רגשי מקצועי יכול להיות הצעד הראשון לשינוי חיובי.

בעולם הדינמי של היום, רבים מאיתנו מתמודדים עם אתגרים רגשיים שונים. מצוקה רגשית למעשה יכולה להופיע במגוון צורות, ולעיתים אף היא אינה נראית לעין מיד. זיהוי מוקדם של סימנים למצוקה רגשית יכול לעשות הבדל משמעותי ולסייע בהתמודדות נכונה. במאמר זה אנו נסקור כיצד ניתן לזהות סימנים למצוקה רגשית אצל ילדים ומבוגרים, ונביא דוגמאות מהחיים שיעזרו להבין את הנושא לעומק.

סימנים למצוקה רגשית אצל ילדים:

1. **שינויים בהתנהגות:** ילד שהופך לפתע שקט ומסוגר, או לחלופין מגיב בתוקפנות יתרה, עשוי לחוות מצוקה רגשית. לדוגמה, ילד שנהנה לשחק עם חברים והחל להימנע ממפגשים חברתיים או מתפרץ בכעס על דברים קטנים.

2. **שינויים בהרגלי השינה והתיאבון:** חוסר תיאבון או אכילה מופרזת, קשיי הירדמות או שינה מרובה יכולים להעיד על מתח פנימי. למשל, אם ילד שלא נהג לאכול בלילה מתחיל להתעורר ולחפש אוכל בשעות לא שגרתיות, ייתכן שהוא חווה קושי רגשי.

3. **רגישות יתר או חוסר עניין:** ילד שמגיב בהגזמה למצבים יומיומיים, כמו בכי ממושך כשמשוהו קטן לא מסתדר, או לחלופין נראה אפתי כלפי דברים שבעבר ריגשו אותו, עשוי להזדקק לתשומת לב.

4. **קשיים בלימודים:** ירידה חדה בציונים, קושי בריכוז או הימנעות מהכנת שיעורי בית עשויים להצביע על בעיות רגשיות. לדוגמה, ילד שנהג להכין שיעורי בית לבד מתחיל לדחות את המשימות או לא מצליח להתרכז בכיתה.

5. **תלונות גופניות ללא סיבה רפואית:** כאבי ראש, כאבי בטן או עייפות מתמשכת עשויים להיות תוצאה של לחץ רגשי. לדוגמה, ילד שמתלונן כל בוקר על כאבי בטן אך הבדיקות הרפואיות יצאו תקינות כמובן - ייתכן שהוא חווה חרדה שקשורה לבית הספר.

סימנים למצוקה רגשית אצל מבוגרים

1. **שינויים חדים במצב הרוח:** עצבנות, תחושת חוסר תקווה או התקפי חרדה תכופים עשויים להעיד על מצוקה. למשל, אדם שבעבר היה אופטימי וחיובי אך לאחרונה מגיב בביקורתיות ובייאוש כלפי מצבים שגורתיים.

2. **ריחוק חברתי:** התרחקות ממשפחה וחברים, ביטול מפגשים חברתיים או חוסר רצון לתקשר עם הסביבה עשויים להיות סימן לאיזון רגשי מופרז. לדוגמה, חבר שנהג

דיון משפחתי

משלוחת הדיונים של קו ההלכה
שלוחה 1 > 3

הרה"ג יונתן שושן שליט"א + אב"ד משפט כהלכה

שכח לסגור הדלת...

בשבת האחרונה יוסי שמש אירח את אחיו הגדול לאחר תקופה ארוכה שלא נראו. שעתים לפני שבת נזכר יוסי שהוא לא קנה ארטיקים וגלידות, דבר שהיה חשוב לו לכבד עימו את השבת והאורחים. יוסי רץ לקיוסק הקרוב, שבדרך כלל פתוח עד סמוך לשבת ממש. בדיוק באותה שעה שבא יוסי לקיוסק, ראה מול עינו הנדהמות שהחליט בעל הקיוסק משום מה לסגור את חנותו יותר מוקדם. 'סגור סגור', קרא המוכר לעבר יוסי הרץ והמתנשף, יוסי הגיע עד שערי החנות ושם ביקש בתחנונים 'דקה אחת ואני בחוץ, בבקשה, אני לוקח רק כמה ארטיקים, משלם ויוצא'. 'לא! הפטיר המוכר בעקשנות אופיינית. 'אנא ונא זה לכבוד שבת יש לי אורחים, תן לי, זה רק דקה, אני מבטיח!'. 'טוב נו, כנס במהירות אני כבר סגרת'. יוסי שעט לעבר המקפיא של הארטיקים והעמיס מלא חופניים 'טילוני מגנום' קראנצ'ים וכמה קסטות.

ביום ראשון בא מוכר הקיוסק לפתוח את חנותו כרגיל ולתדהמתו הוא רואה שיוסי השאיר את המקפיא פתוח וכל הארטיקים נמסו, הוא מיד סגר את המקפיא, ובדק לאחר כמה שעות מה קורה עם הארטיקים. אלא שגם לאחר שהם קפאו-צורתם התעוותה מאד ולא היה ניתן למוכרם במחיר סביר. המוכר רצה לתבוע את יוסי שישלם לו את דמי כל הארטיקים, ועתה יש לנו לדון האם יש לחייב אותו על כך או שאין זה אלא גרמא בנזיקין והוא פטור?

דונו עם אברתי וברי משפחה עם אי הבין והלך?

תשובה •

אין לחייב על מה שלא סגר את המקפיא, מפני שגם אם זה מוגדר כפעולה בידיים, מכל מקום אין זה אלא פעולה שגורמת שיכנס אויר שזיקק עוד כמה שעות ועל ידי כן ימיס את הגלידות, והרי זה גרמא בעלמא, ומכל מקום נראה שחייב לצאת ידי שמים דכל מה שהתירו לו לפתוח את המקפיא זה בתנאי שיקח על עצמו אחריות על הסגירה.

הנה בשו"ת חוות יאיר (סימן קס"ט) באורח באכסניה שהדליק את הנר בחדר ושכח לכבותו מחמת ששתה יין במסיבה והשתכר ולא זכר לכבות את הנר ונשרף השולחן והארגז של הכלים שהיו שם, האם חייב האורח לשלם את השולחן והארגז שנשרפו, וכתב שאפשר לתבוע אותו היות ואדם מועד לעולם. וא"כ לכאורה היה מקום לחייב כאן את יוסי, שאע"פ שעשה מעשה ברשות, אם לבסוף קרה נזק חייב לשלם.

אלא שיש לחלק, נר בעצמותו הוא דבר המזיק וצריך לשמור עליו בכל עת שלא יזיק, לכן היה מוטל על האורח לשמור בכל זמן על הנר, מה שאין כן פתיחת מקרר הארטיקים אינו מעשה נזק בפועל, אלא שאם לא יסגרו את המקרר תכנס רוח חמימה והיא תהרוס את תכולתו, לכן דבר זה חשוב 'גרמא' ואינו חייב דיני אדם אלא דיני שמים.

מסקנה: יוסי פטור משלם דיני אדם, אך דיני שמים לא יצא ולכן, ראוי שיפצה את המוכר וישלם לו את הנזק.

מי עובד על שיח?

במסגרת המענה בשלוחה של הכשרות ב"קו ההלכה הספרדי" נשאלתי פעמים רבות האם מותר לספרדים מותר לאכול שוארמה כשיש גוי שעובד על השיח?

תשובה

הקדמה: השאלה היא שבעת הורדת השכבה הראשונה של הבשר מתחילה להתבשל השכבה שמתחתיה, וממילא שהגוי מסיר את השוארמה מהשיח נמצא שהוא מבשל את השכבה שמתחתיה.

הנה השולחן ערוך (יו"ד בסימן קיג סעיף י) כתב: 'הניח ישראל על גבי גחלים עוממות שלא היה ראוי להתבשל כמאכל בן דורסאי ובא עכו"ם והיפך בה אסור'. ע"כ.

ומקורו בגמרא (עבודה זרה דף לח), ושם מבואר שאם בלא ההיפוך הבשר של העכו"ם לא היה מתבשל הבשר, הרי הבשר אסור והוא נחשב בישולי עכו"ם. אמנם אם גם בלא היפוך הגוי הבשר היה מתבשל אלא שהגוי רק מקרב וממהר את זמן הבישול הרי זה מותר.

ועתה יש לנו לברר מבחינה מציאית האם הבשר הפנימי שבתוך שיח השוארמה היה מתבשל בכל אופן אפי' אם לא יסירו את הבשר החיצוני אלא שהיה לוקח לו הרבה זמן, או שלעולם ללא הורדת הבשר החיצוני הפנימי לא היה מתבשל.

מבדיקות שערכתי בקרב בעלי המסעדות מתברר שרוב הבשר בשיח נצלה רק בעקבות חיתוך השכבה הראשונה, ואילו לא זה לא היה הבשר הפנימי נצלה אלא היה נשרף הבשר החיצוני והפנימי נשאר איך שהוא. הרי, שאם ישנו גוי שהוא מסיר את שכבות השוארמה הוא בעצם יוצר את הבישול של הבשר הפנימי. וראה בפרי חדש (אות יג) שכתב: ואם מניחו ישראל במקום שלא היה מתבשל לפחות כמאכל בן דורסאי יש לאסור אפילו בדיעבד. (כמוכן כל זה לספרדים ולא לבני אשכנז שסוברים כהרמ"א שמקל בדיעבד).

אמנם למעשה יש שהתירו את הדבר משני טעמים.

א. ראשית אין זה אלא גרמא, היינו, אין הגוי מניח בשר להתבשל, אלא שהבשר מונח כנגד האש אלא שיש מה שמונע ממנו להתבשל, והוא שכבת הבשר החיצונית, וממילא שהגוי מסיר את השכבת הבשר החיצונית הוא רק 'מסיר את המונע' וגורם בישול ולא מבשל ממש. כן כתב במנחת אשר לגר"א וייס.

אמנם יש להדגיש שכל זה בהסרת שכבת השוארמה, אבל באותם מקומות שאין הלקוחות נמצאים שם תדיר ומרחיקים את מוט השיח מהאש, אם הגוי מקרב את המוט לאש זהו בישולי גויים ממש ויש לאסור לספרדים.

ב. עוד סיבה להיתר יש לצרף על פי דעתו של מרן הגר"ע זיע"א בהליכות עולם ח"ו ובשו"ת יחוה דעת (ח"ה סימן נד) שהמקילים בבישולי גויים בבתי מלונות ומסעדות כדעת הרמ"א (הסובר שמועיל הדלקת האש ע"י היהודי ותו לא) יש להם על מה שיסמכו.

לסיכום: לכתחילה ראוי להקפיד שלא לאכול במקום שגוי חותך את השוארמה ובפרט במקומות שאין הרבה לקוחות וישנה הסתברות שהגוי מקרב או מרחיק את השיח מהאש ודבר זה חשוב בישולי גויים, אמנם המקילים יש על מה שיסמכו מהסיבות הנזכרות.

זה אותו מוצר אבל יותר יקר

שושנה היא בשנות השבעים לחייה, את קניות הבית היא עושה במכולת השכונתית, על אף חוסר המבחר וההיצע של המכולת, העדיפה שושנה לעשות שם את הקניות מאשר לנדוד עם רגליה הכבדות עד למרכזי הקניות הגדולים. בערב שבת לוותה שושנה קילו סוכר משכנתה מירי, כשבאה שושנה להחזיר את קילו הסוכר השיבה לה מירי, אני קונה סוכר מחברה זולה יותר במרכזי הקניות, אבל הסוכר שאת הבאת לי הוא מתוצרת יקרה יותר, אם תחזירי לי את זה יתכן וזה נחשב לריבית?

תשובה

ראשית יש לדעת שיש איסור לתת ריבית אפילו אם זה רצון הפורע בעצמו, כמבואר בשולחן ערוך בהלכות ריבית (ק"ס ד). לא זו בלבד אלא אפילו אם הפורע ימחל על הריבית למלווה, אסור. ואע"פ שבגמרא בבבא מציעא (עג ב) מובא מעשה על רבינא שהקדים לתת מעות על יין עתידי במחיר שהיה ידוע, ולמעשה בשעת הבציר הוסיפו ונתנו לו יותר ממה שהתחייבו תחילה, וכשברר את ההלכה לפני רב אשי אמר לו שהדבר מותר, ובוודאי מוחלים לו על כך. ולפי מה שנתבאר שיש איסור לפרוע יותר ממה שחייב אפי' אם זה רצון הפורע בעצמו, וא"כ איך התיר לו רב אשי?

אמנם יש לחלק בין פירעון חוב של הלואה שהוא ריבית האסורה מהתורה, לבין פירעון חוב של מכירה שעיקר איסורו אינו אלא דרבנן, ובאופן זה מועיל מחילתם לתת לו יותר.

ובנידון שלפנינו, האשה שלוותה מחברתה מוצרים, אם תחזיר יותר ממה שלוותה הרי זה בכלל איסור ריבית מהתורה, וכפי מה שנאמר בתורה 'לא תשיך לאחריך נשך כסף נשך אוכל, נשך כל דבר אשר ישך' (דברים כג) ריבתה תורה איסור ריבית בכל דבר שהוא מוסיף על ההלוואה בין בכסף ובין בשווה כסף כגון אוכל ושאר מוצרים, וכן פסק השולחן ערוך (סימן קס"א). ואף על פי שאיסור ריבית מאוחרת - היינו ריבית של סוכם עליה בשעת ההלאה, אלא איסור דרבנן, בעניין זה שעיקרו מהתורה, אין להתיר להחזיר יותר בשעת פירעון אף לא בתורת מחילה.

אינו מתכוון לריבית

כבר ביארנו שהאיסור כאן אינו ריבית מהתורה אלא מדרבנן, היות וזו ריבית מאוחרת, ובריבית זו נחלקו הראשונים האם הפורע יכול להחזיר יותר ממה שלוה כשאינו מתכוון כלל לריבית אלא כמתנה בעלמא.

מדברי הרא"ש בדעת רש"י וכן בהגהות המרדכי משמע שבריבית מאוחרת אינו אסור אלא במפרש שעושה כן בשביל להלוואה, וכמו שמוזכר במשנה ובגמ' 'שאומר לו בשביל מעותיך' שהיו בטלות אצלי, וכן הגירסא בטור (יו"ד ק"ס). אבל בנותן לו סתם מותר, וכ"כ המ"מ בשם רש"י.

אך מדברי הרמב"ם (בפ"ה מלווה ה"א) נראה שאין חילוק בזה, ובכל ענין אסור, וכן נראה שיטת השולחן ערוך (ק"ס ו). ובספר ראש יוסף (ריבית קס ו) הבאנו מדברי שלחן גבוה (ק"ס סוף אות טו) שכתב לעניין הלכה כיון דמידי דרבנן נקטינן להקל, ודווקא במפרש אסור.

וכל שכן בנידון שלפנינו שניכר הדבר בפירוש שאין מתכוון בשביל הריבית, אלא לתועלת עצמו שלא יטרח להחזיר דווקא כפי מה שקיבל, והרי אינו מזכיר עניין התוספת, הדבר פשוט להתיר, בין לדעת השו"ע ובין לדעת הרמ"א ואין מקום להחמיר בדבר זה.

מסקנת הדברים

אשה שלוותה מחברתה מוצרי מזון תוצרת מפעל זול, וקשה לה להחזיר בדיוק כאותה תוצרת, מותר לכתחילה להחזיר כמו שלוותה מתוצרת אחרת אף שעולה יותר ממה שלוותה.

סופלה לכבוד שבת!

יותר מזה השוקולד יתקלקל. ואם כן יש לדון
האם נחשב מבושל ע"י זה.

והנה אע"פ שוודאי השוקולד נחשב מתוקן
וראוי כבר לאכילה, אבל לעניין אם נחשב
מבושל הדבר תלוי בשיעור יד סולדת בו,
ובשו"ת דברי שלמה (שם סימן יד) הבאנו את
השיטות והאריכות בפוסקים בכל זה, והוכחנו
מדברי רבותינו וגם בבירור המציאות שבין 50
ל 60 מעלות לכל היותר זהו שיעור שוודאי
נחשב יד סולדת בו (ואפילו לקולא), וא"כ לפי
זה כאן נחשב ג"כ למבושל. וכיוון שהשוקולד
הוא דבר יבש (בשעת הנחתו, ואף שאח"כ
נהיה נוזלי, וכנ"ל), הרי שאין בישול אחר
בישול בדבר יבש. וכן העלנו בס"ד באורך
בתשובה (שם בסימן כה) שמותר לחמם
ולהמיס שוקולד על הפלאטה בשבת, והבאנו
עוד צירופים, עיין שם. אמנם כיוון שלא יצא
הדבר מידי מחלוקת, המחמיר שלא להמיס
בשבת שוקולד על הפלאטה, תבוא עליו
הברכה.

**להלכה: מותר לכתחילה לחמם בשבת סופלה
על הפלאטה ואין כל חשש. וכן מעיקר הדין
מותר גם לחמם ולהמיס קוביות שוקולד
בשבת, והמחמיר בזה תבוא עליו הברכה.**

האם מותר לחמם בשבת 'סופלה' על הפלאטה? ומה הדין להמיס קוביות שוקולד?

בני אדם, ומחשיבים אותו בזה לאפיו [ולא
לנאכל חי], הרי זה נחשב שהוא כבר מבושל
כל צרכו באפייה הזו, ואדרבה מקפידים
להוציא אותו מיד בזמן כי אם יתקשה יותר
הוא מתקלקל. וא"כ יוצא שאין בו משום איסור
בישול בשבת, ומותר לחממו על הפלאטה
לכתחילה בלא פקפוק. ואף שבחימומו נמס
ונעשה נוזלי (כמבואר בסימן שיח סט"ז). וכן
העלנו באורך שם (בסימן כד), וע"ש עוד כמה
נידונים בעניין הסופלה.

**וכעת נבוא לדון אם מותר להמיס קוביות
שוקולד על הפלאטה בשבת [ומצוי גם
בסופלה שמניחים בתחתיתו קוביית שוקולד,
ולפעמים באפייה הקצרה של הסופלה
הוא לא נמס], ולשם כך יש לברר האם
השוקולד עובר במפעל תהליך בישול או לא.
ולאחר בירור מעמיק עם משגיחים מומחים
ויר"ש שהיו במפעלי שוקולד רבים, נמצא
שהשוקולד עובר תהליך חימום במערכלים
גדולים (ושם נהפך לנוזל), בחום של לכל
היותר 57 - 60 מעלות צלזיוס, כי אם יהיה חום**

הקדמה: אופן הכנת הסופלה הוא ע"י שוקולד
מומס בחום, מעורב עם כמה מוצרים (כגון
קורנפלור או קמח), ואופים אותו זמן קצר
בתנור (בין 10 ל 12 דקות), ומחמת התפריט
הייחודי שלו, מרכז המאפה נשאר רך, ומצוי
שאף נשאר נוזלי, ואחרי שהסופלה מתקרר
הוא מתקשה, ולכן לפני הגשתו מחממים
אותו שוב והחלק הנוזלי נמס וכך נאכל.

ואם כן לכאורה יש לדון כאן מצד איסור
'בישול', שהרי באפייה הראשונה שלו בתנור
הוא לא מתקשה לגמרי, וא"כ אולי זה נחשב
שהבישול שלו עוד לא נגמר, ועכשיו שמחמם
אותו בשבת הוא מתקשה יותר ומסיים
להתבשל, ונחשב למבשל בשבת.

אמנם בשו"ת דברי שלמה (ח"ב סכ"ב) הארכנו
בס"ד לבאר שהגדר של דבר שמבושל כל
צרכו, נמדד לפי הרגילות של רוב בני האדם
אם הם אוכלים אותו כך לכתחילה, או רק
בקושי ובדוחק. ע"ש. וא"כ הוא הדין כאן,
שכיוון שכך היא צורת הכנתו ואכילתו לרוב

חוד החידה

חידודי הלכה
מעמיקים

יש לכם תשובות מלאות?
**שלחו אלינו ותכנסו להגרלה
על 200 ₪ מזומן**
את התשובות יש לשלוח:
03-3801106
(אחרי ההודעה להקיש #
ואח"כ 1)
או במייל:
alonim3030@gmail.com
תשובות ניתן לשלוח עד י"ח
אייר
חובה לציין שם פרטי
ומשפחה מספר טלפון ועיר
מגורים - תשובות לא ברורות
\ מלאות, או שחסרות פרטים
לא יוכלו להכנס בהגרלה

רובי זורבבלי בתחילת חול המועד התקשר
לקו ההלכה לברר האם מותר לו לספור ספירת
העומר בבין השמשות, והשיבו הרב שמעיקר
הדין יכול. אחרי שבועיים התקשר רובי כששוב
שאלתו בפיו על עניין ספירת העומר, והשיבו
הרב 'אתה צריך לספור רק בצאת הכוכבים ולא
בבין השמשות'.

**האם ההוראות של הרב סותרות? מפני פעם
אמרו לו כן ופעם אמרו לו אחרת?**

ע"י **ד"ר אריאל אבנר (יו"ט) ספירת האומר הלכה יא**

אבי שימחוני היה שרוי בימי העומר בערב
חתונתו, ההכנות הקדחתניות והמחשבה על
החתונה תפסה אותו עד למעלה מראשו,
יום אחד במהלך ימי הספירה נקלע אבי
לסיטואציה הלכתית משונה - התקשר אבי לקו
ההלכה הספרדי, והשיבו הרב 'באופן זה עליך
לספור ספירת העומר בתפילת שמונה עשרה'.

**מה קרה לאבי ומפני מה הורה לו הרב כך, וכיצד
יספור באמצע תפילת שמונה עשרה?**

ע"י **ב"ר אריאל אבנר - ספירת האומר אה**

כיסוי ראש, בסדר! אבל שמירת שבת?

כבר כמה שנים שאני לא שומרת שבת, אני ממש מחללת אותה, אני יודעת שזה אסור, אני שומרת מסורת ויודעת מה זה יהדות ואני יודעת גם כמה השבת חשובה וקדושה, אבל אני פשוט לא מסוגלת.

אני מכסה את הראש בצניעות כל השבוע, מנסה לשמור מצוות ומקשיבה לשיעורי יהדות, ולכן הפרדוקס הזה של אי שמירת שבת כשאני מכסה את הראש - נראה לי מוזר מאוד.

כשאני נוסעת לטיול וכל העוברים ושבים רואים אותי עם מטפחת על הראש, הם זוקפים עיניים תמהות ואני מרגישה חילול ה' ממש. - מה אני עושה כבוד הרב?

השמש כבר נוטה לצד מערב, החנויות כבר סגורות, הרחוב כולו נהפך לשבת, והרב יושב עם הטלפון ביד ולא יודע את נפשו.

הוא כואב את הכאב של הגברת היקרה שיש לה זיכרונות ילדות קשות שכאלה. הוא תיאר לעצמו את הסיטואציה הקשה הזו והזיל דמעה טהורה מעיניו, דמעה של השתתפות בצער ודמעה של בקשה מהש"ת שיתן בפיו מילים נכונות איך לקרב את ליבה לשבת קודש ולהחזיר לה את החוויה הטהורה והמשמחת של 'עם מדושני עונג' ביום שבת קודש.

תוך כדי הדברים הוא נזכר ש'קו ההלכה' הוא בעל מערכת מסועפת של שלוחות, כשאחת מהן היא 'רגש נפש', בה יושבת אשה מקצועית שנותנת תמיכה רגשית לנזקקות לזה.

הסברתי לה שאכן אני מבין את הטרואומה הזו שיש לה, אבל היום ניתן לתת תמיכה והדרכה איך לנטרל את הקשר שבין חוויות העבר לחוויות נעיימות חדשות, ואני בטוח שהיא תצליח לעבור את זה בשלום.

שבועות מספר עברו, הייתי כל הזמן בקשר עם שלוחת הרגש ב'קו ההלכה', עד שבאחד השבועות קיבלתי טלפון בערב שבת.

'כבוד הרב, - קולה נשנק מהתרגשות - רציתי לאחל לרב שבת שלום, אני רוצה להודות על התמיכה וההקשבה על הליווי וההפניה לשלוחת הרגש, בזכות הרב זכיתי לעלות על דרך המלך ולחזור לשמור שבת 'מתוך רוב שמחה ומתוך מיעוט עוונות'.

אני חושב - אמרתי לה מסיים הרב את סיפורו המרגש - שאת עיקר התודות צריך להפנות למנהלי 'קו ההלכה' שברוחב ליבם הם מתפעלים כזו אימפריה של הלכה וחסד, רק בזכותם הגענו עד הלום!

שבת שלום - - -

נתקלתם בסיפור מרגש גם כן? רציתם לשלוח מכתב להנהלת הארגון? עכשיו הדרך פתוחה

שילחו אלינו לכתובת: alonim3030@gmail.com

'כן' - היא עונה ושקט מתוח משתרר. אני ממתין להמשך התשובה - מרגיש שהיא מהססת אם להמשיך לענות, ואז היא ממשכיה - בעבר הייתי שומרת שבת אבל היום אני כבר לא שומרת, זה קשה לי מבחינה רגשית.

- האם את מוכנה להסביר לי מה הקושי הרגשי שיש לך עם השבת?

- זה סיפור ארוך, אם יש לך זמן אספר לך - הרי היא לא שומרת שבת אז יש לה זמן ביום שישי קצר שזכה... חשבתי לעצמי בחיך - - -

אשמח לשמוע - עניתי כמובן, ועברתי להקשבה.

למדתי בבית ספר דתי - היא מתחילה לספר, הבית היה בית פשוט של יהודים מפעם שהיו קשורים ליהדות מבית הוריהם בלב חם ומאמין בתמימות בקדוש ברוך הוא, מתפללים בבית כנסת ושומרים שבת ברמה מאוד בסיסית. ובכל יום שישי בערב אחרי הקידוש התחיל הסיטו השבועי:

'תשבי במקום ולא לזוז' - הוא צעק עלי.

'אני לא מרשה לדבר עכשיו' - אבא שלי היה פוקד עלי בשולחן השבת.

הוא היה עייף מהעבודה הקשה של כל השבוע. הוא היה פועל שעבד במפעל של מוצרי בניה, הוא היה משכים קום עם שחר ועובד שתי משמרות כדי להביא לחם לפי הילדים שגדלו בצל הדחק והצמצום.

וכשהגיעה השבת הוא רצה רק דבר אחד. שקט.

לא היתה לו סבלנות לכולם. כל רגע בשבת הוא ניצל או לאוכל או לשינה, והרבה פעמים זה היה ביחד - תוך כדי הסעודה הוא היה נרדם עמוק...

אנחנו היינו ילדים קטנים, שובבים ומלאי מרץ, והשקט לו הוא ייחל לא היה בראש מעיינינו. היינו משתוללים וצוחקים, רבים וזורקים חפצים אלו על אלו והוא היה כועס.

וכשהוא כעס כל הזעם שלו על הבוס והמפעל על הבנק ועל הממשלה ועל כל מה שהצטבר כל השבוע היה יוצא.

אני לא רוצה לתאר לרב איך שזה היה מתבטא, אבל זה היה מאוד לא נעים. אני רוצה להיזכר בזה כי אני נכנסת לחרדות וכעסים שצפים לי תוך כדי כאב לב שאני לא יכולה לתאר לרב.

השבתות הפכו אצלנו בבית לגיהינום. לפני שהגיעה השבת נכנסנו כבר לכוננות ספיגה ורק ייחלנו שהשבת כבר תצא שנוכל להשתחרר מהלחץ והעצבים שחוונו בבית.

כבוד הרב, מה אני אגיד לך, השבת אצלי הוא יום של רגשות כואבים וזיכרונות מאוד לא נעימים, ולכן החלטתי שאני מפסיקה לשמור שבת.

יום שישי בצהריים, שעות אחרונות לפני כניסת השבת, הידיים מלאות עבודה, בתי ישראל נערכים בזריזות לקבל את פני שבת המלכה המתקרבת בצעדים מהירים...

בבית רבני 'קו ההלכה' האתגר גדול יותר. הרב עסוק בהכנות הפרטיות שלו בביתו, משפחות ברוכות ילדים כולם ב"ה, והמלאכה מרובה תוך כדי שהטלפון מצלצל ללא הרף. בני ישראל רוצים לשמור שבת כהלכתה ושאלות שונות צצות להם, הם מוצאים כתובת נאמנה לשאול את שאלתם ולקבל בסי"ד תשובה ברורה לשאלתם.

והנה מגיעה שאלה קצת מוזרה. שאלה שהדליקה נורה מהבהבת אצל הרב.

'כבוד הרב, אני לא שומרת שבת, אבל האם מותר לי בכל זאת ללכת עם כיסוי ראש בשבת?'

- - -

מה זה השאלה הזו?

ואם היא לא שומרת שבת למה היא כן רוצה לשים כיסוי ראש?

ואם היא לא שומרת שבת מה היא מתקשרת בכלל לרב?...

תוך כדי הלחץ של ערב שבת היה נראה לי - מספר הרב - לפטור את השואלת בתשובה פשוטה וישירה. אין קשר בין שמירת שבת לכיסוי ראש! כל מצוה עומדת בפני עצמה. חבל שאת לא שומרת שבת, אבל עם כיסוי ראש את בודאי צריכה ללכת, ושלום.

אבל הלב שלי לא נתן לי לענות כך. הרגשתי שמשוהו מונח מאחורי השאלה המוזרה הזאת, היתה לי תחושה שאיזה כאב ובלבול נמצא מתחת לפני השטח.

קודם הגבתי - וואוו!!! אני מתרגש מעצם השאלה, איזה ישראל קדושים, איזה מיוחדים, איזה שאלה חשובה ומעניינת.

אז קודם כל אני רוצה לענות לך עניינית, את בודאי יכולה ללבוש כיסוי ראש בכל מצב ובכל זמן בלי שום קשר לשמירת השבת.

'אז אין בזה חילול ה' שאני הולכת עם כיסוי ראש גם כשאני מחללת שבת? - היא שואלת אותי בקול רועד.

מתוך השאלה שלה הבנתי שיש כאן יהודיה עם מושגים ביהדות. 'חילול ה' זה לא מושג ששגור על לשונה של כל אישה שעדיין לא שומרת תורה ומצוות. החשש של לבישת כיסוי ראש תוך כדי אי שמירת שבת, ושה פרדוקס שיכול לגרום לחילול ה' - חייב להיות מישהו שיש לה רקע מאוד רגיש ליהדות. שאלתי אותה בעדינות 'אמרי לי גברת נכבדה, האם בעבר היית שומרת שבת?'

אתה מוותר נכון?

באופן זמני, זה יופיע בצורה קשה וכואבת יותר בהמשך, יהיו טריגרים שכל פעם יגרמו למערכת להתערער ולצאת משליטה, כי גם אם מוותרים על צורך אישי באופן זמני, הוא לא נעלם, הוא יוצא בדרכים אחרות.

זה יכול להסביר מעט את מה שיוסי ורעייתו חווים בקשר, הם שניהם עסוקים מאוד בלשמר אווירה רגועה, מוותרים אחד לשני, מרבים לשתוק ולהעביר הלאה, לכאורה זה דבר חיובי.

אבל, ראשית זהו לא ויתור למען הקשר, אלא ויתור על הקשר, כי התפתחות של קשר לא יכולה להיות בלי מתת, בלי התנגשות בין שני

ומתיחויות.

רק את ההבדל בין הזוגות אנחנו נראה בצורה בה הם מנהלים את הוויכוח ואיך הם יוצאים ממנו (אולי ניגע בזה במאמר אחר).

וכיון שכך, צריך להבין לא איך נמנעים מוויכוח, כי זה לא אפשרי. אלא להבין מהם המכשולים הנפוצים שגורמים לוויכוח לצאת משליטה ולהפוך מוויכוח למריבה עם כל מה שמתלווה.

וכאן, למרבה הפלא, נראה שאחד המכשולים הגדולים בלנהל מצבי מתת, נמצא דווקא במה שאנשים רבים מגדירים "לוותר".

'אגש ישר לנקודה' אומר יוסי אחרי הרהור קל.

'אנחנו מאוד מתאמצים לא להגיע לוויכוחים, משתדלים כמה שיותר שהאווירה בבית תהיה רגועה.

אבל יש זמנים, בעיקר בשבת בזמן שאני צריך ללכת לתפילה, זה כל פעם מתפתח למריבה ואני לא מצליח למנוע את זה'

'תסביר לי'

'תראה, מאוד חשוב לי תפילה במניין, אני מקפיד על זה.

אשתי יודעת כמה זה חשוב לי ובכל זאת, איכשהו בדיוק אז, יש לה כל מיני דרישות שאני צריך לעזור לה ושבדיוק עכשיו אני חייב להישאר בבית וכמה שאני מסביר שאני לא יכול עכשיו ושאני חייב לצאת, היא לא מבינה.'

'ולאן זה ממשיך מכאן אני שואל.

יוסי מהרהר, נראה שקשה לו לגעת במה שמתפתח ביניהם, בכל זאת הוא בוחר להמשיך לשתף,

'אני, אה.. אומר לה שתפסיק כבר עם הקטנוניות הזאת ושתפילה בזמן ובמניין הרבה יותר חשוב מכל הדברים שהיא צריכה בדיוק עכשיו. והיא בתגובה אומרת לי שאני בכלל לא עוזר לה ולא רואה כמה קשה לה. וזה גורם לנו לא פעם להתפרץ אחד על השני ולומר מילים לא פשוטות ומכאיבות, בקיצור, לא נעים..'

'עכשיו אני יכול להבין טוב יותר את מה שאמרת קודם, שאתם נמנעים ככל האפשר מלהגיע למצבי חיכוך ביניכם.'

'ממש כך, אני מאוד מתאמץ כמה שיותר שלא להגיע לוויכוחים, אתה צריך לראות במהלך היום כמה פעמים אני מוותר, כמה פעמים אני שותק ועושה מה שהיא אומרת, רק בשביל שלא יהיה מתיחות ושהאווירה בינינו תישאר רגועה.'

'ואולי, אולי כאן נמצא המפתח לשינוי..'

...

האם זוגות שחיים בשביעות רצון מהזוגיות שלהם אינם מתווכחים? האם אין ביניהם מתיחויות?

התשובה היא- בוודאי שישנם וויכוחים

או יותר נכון לברור מהסיטואציה המורכבת, ובלבד שיהיה שקט.

נסביר, וויכוח או בשמו הלועזי 'קונפליקט' נוצר כתוצאה מכך שבסיטואציה מסוימת, רצונותיהם או צרכיהם של שני בני הזוג מתנגשים, אי אפשר לקיים את רצון שניהם ביחד.

ואז או שבני הזוג לומדים איך להתנהל נכון בתוך האתגר שהזדמן להם, לצמוח מתוכו ולהכיר טוב יותר אחד את השני,

או שהם בוחרים לברוח מהמורכבות, לא להתמודד. ופעמים רבות הם יקראו לזה בטעות 'ויתור'.

אפשר לומר, במקום ויתור חיובי שנעשה למען הזוגיות, זהו ויתור על הזוגיות.

וכשבני הזוג בוחרים לברוח מהמקומות הרגישים עבורם ולוותר על הצרכים שלהם

בני הזוג שגורמת להם לצאת לזמן מה מאזור הנוחות שלהם ולהסתכל על הצד שכנגד. דבר נוסף, זה לא נעלם אלא יוצא תמיד במקומות אחרים, רגישים יותר.

וכשהם ילמדו לאפשר יותר לתת מקום לעצמם בתוך הקשר ולא לוותר עליו, גם הוויכוח הנקודתי יוכל להישאר כזה ולא להפוך למשבר בזוגיות.

במאמר הבא בע"ה נדבר על איך מזהים וויתור שבונה קשר או להיפך.

איך עושים מעשרות?

השנה מכרישים מעשר עני או מעשר שני? מה עושים עם המעשר? האם מברכים על מעשרות?

אל תסתבכו חייג

*3030 < *6

ותוכלו להפריש מעשרות בצורה יעילה פשוטה ומהודרת צעד אחר צעד

פעם הבאה תקבל עונש!

ב. הנענש מרגיש דחוי ולא רצוי, והרגשה זו גם היא מחזקת את הריחוק בין הנענש למעניש ג. המעמד של הנענש בעיני הסובבים - המשפחה או הכיתה - משתנה, ונוצרת תדמית שלילית בעיני הסביבה ואף בעיני הנענש בעצמו. מציאות זו משפיעה על המשך ההתנהגות של הנענש, שחווה את עצמו כשלילי.

א"כ נשאל: אם העונש מביא לתוצאות כל כך לא רצויות, אולי באמת לא כדאי להעניש? והתשובה היא: אכן! לא כדאי להגיע למצב שבו צריך להעניש. עונש הוא רק הברירה האחרונה, שבחינוך נכון כמעט ולא אמור להגיע לידי מעשה. למען האמת, רובו של המחיר שאנו משלמים עבור הענישה כאמור לעיל, הוא רק בגלל שלרוב אנו לא באמת מענישים ממקום נקי ולשם חינוך טהור, אלא שבד"כ מעורבים בעונש רגשות אישיים שלנו, כאב שיוצא מתוכנו, עם מסכה של חינוך. ענישה אמיתית שמגיעה ממקום אוהב, מכבד ורוצה בטובת הנענש - תהיה כמעט ללא מחיר. אנו נמשיך להיות קרובים ואף אמפתיים כלפי הנענש, נרגיש את הכאב שלו ונהיה שותפים בו מבלי לפגוע במטרת החינוך, והנענש יזדהה עם העונש ויקבל אותו, ויצא עם תחושת נקיות מהמעשה הלא טוב שעשה.

בפעם הבאה נדבר בעיה על הקניית ערכים.

למען האמת, בחלק גדול מהמקרים, הילד לא חושב על כך בכלל. בעיניו זה בסדר גמור לעשות את הפעולה (שנראית לנו מופרכת), משום שבעולם שלו ובמבט שלו אין כל מניעה לעשות זאת.

ומכאן לנושא הענישה.

ענישה היא ברירת מחדל. כלומר, כשאין שום דרך אחרת להשיג את המטרה מלבד ענישה, נשתמש בה. אך לפני שנעניש, עלינו לבדוק עם עצמנו בנקיות אמיתית - האם מטרתנו בעונש היא לטובת הילד, וחלילה לא מעורבת כאן נקמה או "סגירת חשבונות". לאחר שבדקנו והגענו למסקנה שאכן מטרתנו בענישה היא חינוך בלבד, נבדוק שוב אם אנו מענישים מתוך כעס, או ממקום שליו ובקור רוח. במידה ונגלה שאנו כועסים, נמתין מעט עד יעבור זעם. ואז, אם בכל זאת החלטנו שהענישה היא טובתו של הילד - נעניש. בכל מקרה עלינו לדעת שלענישה יש מחיר! א. כשהילד נענש הוא נמצא במצב של אילוף וכפיה לבצע את העונש שקיבל, וכשהילד נכפה הוא מתנגד. גם אם אין לכך ביטוי למעשה - התנועה בנפש היא התנגדות, וההתנגדות הזו מרחיקה בין הילד למעניש. כהורים וכמחנכים שמעוניינים להשפיע ולהיות משמעותיים בחיי ילדינו ותלמידינו, אנו רוצים ושואפים להיות במצב של התקרבות ולא ריחוק, עונש מטבעו מרחיק בינינו לבין המטרה החשובה הזו.

בהמשך למאמר הקודם בו דנו בהפרות משמעת ובתגובה המתאימה, אחד הדברים המעניינים שיוצרים משמעת ללא מילים וללא פעולות מכוונות הוא דווקא האווירה הכללית של סדר ועקביות. כשאנו מנהלים אורח חיים עקבי ויציב שבו: * זמן ההשכמה בבוקר הוא בזמן הרצוי, * הילד יוצא מהבית עם מה שנדרש לו לאותו היום, * הילד חוזר לבית שבו זמני האכילה ושינה וכד' מסודרים, * המראה הכללי של הבית ברור ומסודר. כמו כן כאשר במקום הלימודים הזמנים יציבים, המראה הכללי של הכיתה הוא קבוע ומסודר - ההווי הזה לכשעצמו יוצר בילד את הגבולות כחלק מאורח החיים. הגבולות נעשים אצלו לטבע, והוא מרגיש יותר בנוח בהתנהלות של סדר וגבולות. מאידך, בהתנהלות חסרת גבולות החוויה שלו היא חוסר נוחות. כך יוצא שמלבד הרווח הנקודתי של הסדר והזמנים, הילד מקבל מתנה נוספת ולא פחות חשובה, והיא בנין אישיות יציבה ובריאה לטווח הרחוק.

בנוסף על הסדר והעקביות, עלינו לתת הוראות ברורות ולאסור את האסור - גם בדברים שנראים לנו פשוטים וברורים. אל לנו לסמוך על האינטואיציה של הילד. בתפיסת העולם שלנו כמבוגרים יש דברים שברור לנו שלא עושים אותם. מבלי לתת את הדעת לכך, אנו מצפים מהילד שיפעל בהתאם למה שברור לנו...

נליון קו ההלכה אלבכס מנהלים

כתיבה ליון האית"ל "פרויקט אלנימ" נקראה ראשונים

alonim3030@gmail.com

רוצים את עליון קו ההלכה אלבכס במי?!

רויגו אלנימ ואנו נביאג לשלמינו עגי לביה

058.328.1088

ביקורת בונה!?
הורים רבים מבינים את החשיבות של בית אוהב ושמת, אבל כשבאים ליישם את זה עם מתבגרים - כל פעם נשברים מחדש, וחוזרים לדרך המוכרת של גערות ותוכחות, כי כל

כך קשה להבליג, במיוחד במקרים של עבירות, או זלזול בדרך ארץ... צריך להבין ולהפנים, שאותו הקב"ה שציוה שלא לעשות עבירות, גם ציוה איך ראוי להתנהג למי שעובר את העבירות. לדוגמה, אחרי חטא העגל, כתוב בפסוק (שמות ל"ג ז'): "ומִשָּׁה יִקַּח אֶת הָאֵהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה", משה רבינו חשב שבכך, הוא לא נותן לגיטימציה לחוטאים, מוחה, ועוזב את שכנותם. אבל חז"ל לימדונו (מובא ברש"י שם) שהקב"ה לא אהב את ההנהגה זו, והוכיח את משה שיחזור, כי: 'אני בכעס ואתה בכעס, אם כן מי יקרבים?'

והלחץ הזה, הצלחנו לחסוך הרבה מתח ומריבות. קיר גבס יכול לפצל חדרים ולאפשר לאחים שלא מפסיקים לריב לזכות בחדר קטן משלהם. נְטָה יכולה לאוורר חדר ולחסוך מריבות על עשן סיגריות, אזניות יקרות יכולות לחסוך הרבה רעש. ועל זו הדרך, ניתן לחשוב באופן יצירתי על פתרונות טכניים, ארכיטקטורה מתאימה לבית של מתבגרים, שתוריד את המתח ותאפשר פחות מריבות וויכוחים. ידע על איסורים ומצוות, זה לא מה שחסר להם. הם יודעים הכל. הנתק אצלם הוא במקום אחר, אי שם באזור של חיבור רגשי. התוכחות והשכנועים רק מחסנים אותם נגד כל הערכים שבשמם אנו מדברים, ויוצרים 'אפקט בומרנג', שהורס יותר מאשר מועיל. אם ברצוננו להצליח לקרב, עלינו ללמוד מאהרן הכהן, שקודם כל היה (אבות א' י"ב): "אוהב את הבריות", וזה אפשר לו גם "לקרן לתורה". וזו בדיוק גם הדרך לנו, ההורים, קודם כל לאהוב ('אמרי-פנחס', שער טהרת המידות, ל"ח), הגשרים של האהבה הם אלה שיוצרים כלי לקבל את הקדושה, דרך ארכיטקטורה של שלום, שמצמצמת חיכוכים ומריבות, ודרך הרבה תפילות שנזכה להתמקד בעיקר, באהבה ובחיזוק הקשר.

גם כאן, עלינו להיות מדויקים. כל "ביקורת בונה" בונה רק מריבות, כל ויכוח מצליחים לחלץ מפייהם הצהרות בלתי רצויות, של התבצרות פרינציפית בהנהגותיהם הבעייתיות. אם נגררים לויכוחים האלה, זה עלול להיגמר לא טוב. צריך להיות חכם וגיבור, ופשוט לא להביא את הנער לצומת כזו, שאין לו ברירה. אפשר לסיים ויכוח בסוג של משפט כמו: "אז לסיכום, אנחנו רואים את הנושא אחרת. נמשיך לְדַבֵּר על זה בהזדמנות אחרת". ואז הויכוח יוצא ממסלול של התנגשות. גם מילים כמו: "כמה אני אוהב אותך, אבל כנראה בפרט הזה נישאר חלוקים, אולי בהמשך נחשוב בנחת, איך למרות זאת נוכל להסתדר עם זה", מוציאות את העוקץ מהויכוח, ונותנות פתח חדש ואופטימי ליישוב העניין. כאשר מזהים מתי הדברים לא יִשְׁמְעוּ ולא דוחקים את הנער לפינה, מרויחים גם שלא מזיקים לו בידיים, וגם לא מכשילים את הנער בביטול מצות כיבוד הורים. הרבה מהחיכוכים בבית יכולים להימנע על ידי פתרונות אדריכליים שיאפשרו סביבה עם פחות מוקדי חיכוך. הדוגמה הטובה ביותר לזה אצלי אישית היא דוד (בוילר) עם טיימר. אצלי בבית, תמיד היה הרבה מתח סביב הדוד - למה לא כיבו את הדוד?!? אבל פעם קניתי במקסטוק דוד עם טיימר, שזה פטנט נפלא, שחשמלאי התקין, כדי לגרום לדוד להיכבות באופן אוטומטי אחרי זמן מסוים, וברגע שנפטרים מהדאגה

לשמיעת קו החיזוק: "אבות על בנים" של הרב אורי זוהר זצ"ל בנושא חינוך, ניתן להתקשר: 08.313.7881

הנה זה בא, ממחרת השבת הסוכרת והטיפול הטבעי

הרב ישראל בקרמן - מומחה לאיזון
סוכרת וירידה במשקל

מעלה, ואנחנו עומדים קצת מבוישים מעצמינו, קצת כועסים אולי, וחלקינו עומדים ופוכרים ידיים ביאוש - פסח - אין מה לעשות... ככה זה היה גם בשנים קודמות, נשלים עם המציאות... ואני עומד וקורא לכל היקרים והנכבדים קוראי הגליון החשוב הזה: יש דרך אחרת!

והדרך היא כל כך פשוטה, כל כך מהירה שאתם תופתעו מהמהירות שזה יקרה.

בואו ניתן לגוף את מה שהוא צריך באמת.

כמה פשוט - נכון?

הנטייה הראשונית של רבים מאיתנו היא - 'עכשיו אחרי פסח' - מתחילים דיאטה! שבועיים שלשה של אוכל מצומצם וקפדני, להוריד את כל הקילוגרמים המיותרים, ואז נחזור לאיזון.

תשמעו מילה של חבר - זה פשוט לא עובד. בדרך כלל לאחר שעה כבר זה ייפסק ולכל היותר יומיים...

נרוק את רגשות האשמה, ניפטר מהאשמה עצמית, נתגבר על היאוש והדכדוך הטבעי שמלווה בכאבי בטן וכל הנלווה - כל אחד בדרכו ונתחיל לחיות בריא מהיום.

אנחנו ניתן לגוף פירות ירוקות ובדגש על ירקות ירוקים כחסה סלרי וכדו'. ניתן לו דגנים מלאים ובעיקר הרבה מאוד קטניות בריאות, נאכל בשעות היום ואת הלילה נשאיר לעיכול המאכלים, והגוף יודה לנו באמת על כל מה שאנחנו נותנים לו.

הסוכר בגוף יחזור לאיזון, לחץ הדם גם הוא יתאזן, השמחה והחיות לגוף תתגבר ואנחנו ניכנס לזמן קיץ' מלא באנרגיות חיוביות.

הגוף שלנו מבקש את זה מאיתנו ואנחנו חייבים לתת לו את זה.

בחג הפסח יצאנו לחירות, חירות משמעותה שליטה על עצמינו, ניהול החיים שלנו לפי הנכון לנו, ועל זה אנחנו נמשיך ונלמד במאמרים הבאים בס"ד.

מיוחד לקוראי העלון: מדרין לריפוי סוכרת וירידה במשקל ללא דיאטה. ניתן לקבל בכתובת המייל: BRIUT.BECKERMANS@GMAIL.COM (לציין שאתם מקוראי העלון).

חג הפסח הוא זמן הכי מאתגר שיש בשנה, זה מתחיל כבר שבועיים-שלושה לפני פסח, הבית הפוך, הכל בלאגן, מרוקנים מקררים ומקפואים, אין זמן לנשום - כל רגע פנוי מוקדש לנקיונות, ולפעמים צריך גם להפריד בין המריבות של הילדים...

ואז מגיע הפסח...

בפסח אוכלים מלא מצות, תפוחי אדמה, בשר, וכל מיני 'זכר לעוגיות' שהצד השווה שבהן הוא שכולן עשויות מסוכר, שקדים וקציפת ביצים... זהו חג, ויש גם מצווה לשמוח, בנוסף לזה שעבדנו קשה ויצאנו לחרות.

ואז מגיע היום שאחרי - ממחרת השבת, ואנחנו מסכמים את מה שהיה לנו - את כמויות המצות ושאר המוצרים שקנינו לפסח, אנחנו כותבים כמו אנשים רציניים את המסקנות מהשנה לקראת השנה הבאה - שנוכל להתכונן לפסח הבא כראוי בלי הוצאות מיותרות או לחלופין שיחסרו לנו דברים רבים ונצטרך לרוץ כל יום לחניות השונות.

ואנחנו עושים סיכום נוסף - סיכום בריאותי - מה היה לנו עד כה - באיזור החודש שאכלנו לא מסודר, המון אוכל קנוי לפני פסח ואוכל מלא פחמימות ושומנים בפסח עצמו.

בחודש ניסן אנשים מוסיפים למשקלם בממוצע 5-6 קילו!!!

מדדי הסוכר והשומנים בדם - מזנקים גם הם.

אצל הרבה מאוד אנשים,

אחרי פסח זה הזמן שהסוכרת יוצאת מאיזון

והרופא נאלץ להוסיף תרופה נוספת / זריקות אינסולין.

אחרי 3-4 שבועות של תפריט המבוטס על:

מגשי פיצה / שווארמה / פלאפל.

או לחילופין חבילת וופלים וקולה באמצע הלילה - התוצאות לא מפתיעות!

אז בואו נהיה ריאליים - בפסח קשה מאוד לשמור על אורח חיים בריא - אומרים כולם. עוד מיתוס שצריך לנפץ - לא זו העת אולי לקראת שנה הבאה בעצה ש"ת. - אבל אנחנו כשנמצאים אחרי חג הפסח, הקילוגרמים כבר על מותנינו, המחוץ במשקל נע כלפי

דברים שכדאי לדעת על ל"ג בעומר

האזכור הראשון לל"ג בעומר

ל"ג בעומר אינו מוזכר במשנה ובגמרא. האזכור הראשון כיום שמחה מופיע בחיבור משנת 1150 (בגניזת קהיר). מנהג הפסקת האבלות מוזכר לראשונה בספר המנהיג (תחילת המאה ה-13).

הילולת רשב"י

המנהג הכולט ביותר ביום זה הוא ההילולא במירון בקבר רבי שמעון בר יוחאי. שיאה הוא הדלקת מדורה בתחילת הלילה, לאחר נערכים מנהגי שמחה, הדלקות נוספות וחלאקה (ראה להלן סעיף 9). המקור הראשון לעלייה לקבר הרשב"י בל"ג בעומר הוא לפי כחמש מאות שנה, כאשר רבי חיים ויטאל מספר על האר"י ומשפחתו ששהו שם שלושה ימים.

המסורת שרשב"י נפטר בל"ג בעומר מופיעה לראשונה אצל תלמידי האר"י, שטענו כי גילה סודות קבליים לתלמידיו טרם הסתלקותו. החיד"א סבר שמקור הקביעה הוא בטעות העתקה: המילה "שמחת" (שמ') פוענחה כ"שמת", כאשר הכוונה האמיתית הייתה ליום שבו הוסמך רשב"י להוראה.

המונח "הילולא"

המונח "הילולא דרבי שמעון" מקורו באידרא זוטא, שם נאמר שבעת הסתלקותו של רשב"י יצאה בת קול ואמרה: "עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון".

למה שמחים כשצדיק נפטר?

שונה יום פטירת רשב"י מפטירת שאר הצדיקים, ששאר הצדיקים היו עצבים ביום פטירתם ולכן אנו גם נוהגים בהם תענית וצער וכגון יום פטירתו של משה רבינו בז' באדר שנוהגים להתענות בו, מה שאין כן ביום פטירת רשב"י שהיה שמח ביום זה ורצונו שנשמח.

מקור הדלקת המדורות

העדות הראשונה לשימוש באש בל"ג בעומר היא בהילולת רשב"י. הדלקת האש היא לכבוד נשמתו ולכבוד גילויי התורה, וכרמז לאש שאפפה את ביתו בעת פטירתו. קישור נוסף הוא כוחו לשרוף במבט.

מנהג החלאקה

רבי חיים ויטאל מספר שהאר"י הוליך את בנו למירון ושם גילח את ראשו "כמנהג הידוע", ועשה יום משתה ושמחה. החלאקה (תספורת ראשונה לילדים בגיל שלוש) נוהגה עד היום אצל רבים. ואם אין צניעות במקום שב ואל תעשה עדיף (חזון

עובדיה יו"ט עמ' עדר).

התנגדויות

החתם סופר סבר שלא ראוי לייחד את קבר רשב"י לעלייה המונית כל עוד ירושלים ובית המקדש חרבים. גם מנהג שריפת הבגדים היה שנוי במחלוקת בשל איסור "בל תשחית". וכן בשו"ת שואל ומשיב תמה על זה דאדרבה היו מתענים ביום פטירת הצדיקים. ובשו"ת מים חיים כתב לישב המנהג. (חזון עובדיה יו"ט עמ' רעג).

תפילה ביום זה

אין תוספות מיוחדות לתפילות, אך לא אומרים תחנון. בבתי כנסת רבים שרים פיוטים כמו "בר יוחאי נמשחת אשר"ך" (לרבי שמעון לביא) ו"ואמרתם כה לחי" (לרבינו יוסף חיים בעל בן איש חי).

מנהגים ייחודיים בקהילות

קהילות שונות פיתחו מנהגים ייחודיים: ברודוס - קבורת גניזה; בתימן - תספורת כסמל לקציר; בטטואן - הזכרת נשמות; במרוקו - הילולות מפוארות, בעוד שיהודי אשכנז כמעט לא אימצו את התופעה.

מנהגים בפרס

בפרס ייחדו את היום להילולת רשב"י בסעודה חגיגית עם שירה, קריאה בזוהר ושירת "בר יוחאי" בתרגום פרסי. המארח היה אדם שנדר לעשות זאת לרפואת חולה.

מנהג החץ והקשת

יש מחכמי הקבלה שמייחסים את מנהג החץ והקשת לכך שבחיי רשב"י לא נראתה קשת בענן (סימן קללה), כי זכותו הגנה על העולם.

מסורות שונות למקור ההילולא

מלבד פטירת רשב"י והפסקת מגפת תלמידי רבי עקיבא, ישנן מסורות המייחסות את ל"ג בעומר ל: (1) הסמכת רשב"י להוראה (שדי חמד). (2) חתונת רשב"י (3) הולדת רשב"י; (4) תחילת ירידת המן במדבר (עורה שחר על פי המדרש). (עי' חזון עובדיה יו"ט עמ' רעג בהערה).

פטירת הרמ"א

חשוב לזכור שיום זה הוא יום פטירת הרב משה איסרליש (הרמ"א, 1572-1520), מגדולי פוסקי אשכנז. בקהילות אשכנז ובפרט בקרקוב נערכה הילולא לכבודו: דרשות בשבחו, הדלקת נרות,

תפילות ולימוד לעילוי נשמתו.

סגולות נוראות ליום הקדוש

(מתוך הספר שיח צדיקים)

רשב"י מברך את הבאים על ציונו

אומרים משמו של הארי הקדוש: ביום ל"ג בעומר עומד התנא אלקי רבי שמעון בר יוחאי על ציונו הקדוש ומברך לכל אחד ואחד מהבאים שם לכבודו לשמוח בשמחת ההילולא שלו. (משם - הילולא דרשב"י).

פקידת עקרות ורפואות לחולים

כתב רבינו עובדיה מברטנורא במכתבו לאחיזי (בשנת רמ"ט) בי"ח באייר יום מיתתו (של רשב"י), באים מכל הסביבות ומדליקים עליה אבוקות גדולות מלבד מה שמדליקים עליה נר תמיד שהרבה עקרות נפקדו וחולים נתפאו ונברר ובנדבה שהתנדבו למקום (דרכי ציון).

סגולה ליראת שמים

שמעתי מפי מורי זקני (חידושי הרי"ם זיע"א) כי בל"ג בעומר יכולים לזכות ליראת ה'. (שפת אמת - פרשת אמור)

פתיחת צינורות השפע

הרה"ק ר' יעקב מהוסיאטין זצ"ל אמר: יום לג בעומר הוא עת רצון להתפלל על גשמיות ורוחניות גם יחד, ביום זה התחיל המן לירד לישראל במדבר ונפתח להם צינור של פרנסה, ולא לדורם בלבד כי גם לבאים אחריהם בכל שנה ושנה מתחדשת הארה של יום גדול וקדוש זה. (אהלי יעקב).

סגולת חץ והקשת מסוגל לזרע קודש

דרכת הקשת סגולה גדולה לזרע קודש. והרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין היה מציין לכתוב (דברי הימים א ת, מ) 'זיהיו בני אולם אנשים גיבורי חיל דורכי קשת ומרבים בנים ובני בנים מאה וחמישים'. (סגולות הבעש"ט ותלמידיו)

מלמד סנגוריה על כלל ישראל

מכל הצדיקים לא היה אחד שהבטיח לכללות ישראל להצילם מיום הדין ולפטרם מן הדין כי אם רבי שמעון בר יוחאי, והואיל וביום פטירתו הוא גם ממליץ טוב בעד כלל ישראל, וממתיק הדינים מעליהם על ידי הסנגוריה שהוא מלמד עליהם לפני מדת הדין, לכן באותו יום של פטירתו עושים כמה סעודות ושמחות. (שיח יצחק)

פועלים ישועות אצל רבי שמעון

שליח מיוחד יעתיר עבורכם 40 יום ברצף!

לרפואה זיווג פרנסה ושלום בית וישועות בכל העניינים

חייגו 3030* ופנו למזכירות

עולמו של ילד

יש דברים שרק אמא מרגישה

עוד פעם 57% במבחן??

ש. לוי
יועצת חינוכית
kg9918610@gmail.com

אני אפס? אני האכזבה של ההורים שלי, בשלב זה מתחיל הילד לתהות על דרכו קלת הדעת.

לפעמים כדי להימלט מהמחשבות המעיקות הללו, מפתחים מתבגרים אלו מין אשליה, כביכול והם שואפים להתעלות רוחנית, בה בשעה ששאיפה מעין זו רחוקה מהם מאד (או בגלל שהם באמת קלי דעת ברמה כלשהי, או משום שהדרישה הרוחנית שהוצגה בפניהם הייתה גבוהה מדי וגרמה ליאוש). האשליה החיובית רק עוזרת לצנן רגשי אשמה ואינה מעודדת שום פועל חיובי, ולבסוף חלילה עלולה לבא הקריסה הגדולה...

הורים יקרים, ודאי שאי אפשר להתפעל מציון כושל. אבל, גם כשילד נכשל - בצד הכישלון ישנה הצלחה, הצלחה קטנה אבל הצלחה, אז למה לא נתחיל מזה, 50% מהמבחן הוא ידע, הוא השקיע, הוא התאמץ, נכון לא כמו שצריך אבל משהו יש כאן, להתחיל ממה שהילד שלנו עשה. נכון ויפה לעורר לו את הטעם הטוב של הסיפוק והצלחה, זה יתן לו תחושה של עוד, התמכרות להרגשות הטובות, ולא יציף את ההתמרמרות ותחושת האכזבה.

מדוע להתחיל תמיד ממה שאין? מהציון הנמוך, מהתרגילים שלא הצליח לפתור. תנסו לנצל את המשבר למקפצה שממנה הילד שלכם יוכל להמריא. ולאחר שתפרגנו לו על מה שכן עשה, נכון בהחלט להבין מה היו שגיאותיו ולתבוע אותו עליהם עד כמה שניתן לדרוש ממנו. אבל זה רק אחרי שיש כבר ריח של הצלחה באוויר על אף שהילד שלנו נכשל.

הורים יקרים, אמצו גישה זו לחיים מעבר למבחנים ומערכת הלימודים. לבקר זה קל, לפרגן זה יותר קשה ולעיתים קשה עוד יותר לראות את חצי הכוס המלאה.

הצלחה מרובה!

מה הילד מרגישה?

השפעת התגובה על הילד: גישה מסוג זה, תיטע בילד רגשות אשמה, על שהוא אינו שומר על עצמו מרדת שחת. כאשר הורים נוקטים בגישה מסוג זה באופן שיטתי, מתרגל הילד לתחושה, כאילו ומסלול חייו מוביל אל האבדון וכל כולו מקולקל ומושחת מהיסוד, ואינו מבין למה? 'סך הכל לא תרגלתי מספיק את תרגילי החשבון' 'אז חלמתי בשיעורי היסטוריה' בגלל זה כל חיי עכשיו הם כמעט אבודים? גם כשהילד יגדל ויעשה את חובתו בעולמו, לא יוכל לאפשר לעצמו טפיחת שכם על מאמציו והצלחותיו השונים, כי הרי הורגל מגיל צעיר שהוא לא טוב והוא מאכזב על אף שעשה מעשה מאד קטן ביחס לתגובה שהגיבו לו. שלווה נפשו תופר קשות, מאחר שרגשות והתלבטויות תמידיות אלו יאכלו בבשרו החי ויביאו אותו להיות מתוח ולחוץ יתר על המידה המומלצת לבריאות נפשית תקינה.

לפעמים התגובה משפיעה בכיוון ההפוך לגמרי: באותה המידה שתגובות ההורים עלולה להביא את הילד לידי כך שיחיה באופן תמידי בחוסר סיפוק ויוצף ברגשי אשמה, עלולות תגובות לא פרופורציונאליות של הורים להביא אותו למחשבה 'עזוב, ההורים מנותקים מהמציאות, על מבחן כזה זו התגובה...?!' מחשבה זו יוצרת גיחוך וזלזול בדעתם והבנתם של ההורים בעניי העולם של הילד.

ישנם מקרים שבהם תגובה קיצונית של ההורים שהטילו אשמה כבדה על מעשים קלים שביצע הילד, הביאה לשתי התחושות המתוארות לשמש בערבוביה - מצד אחד, מזלזל הילד בדברי הוריו הנתפסים בעיניו כמנותקים מן המציאות, וכתוצאה מזה הוא נדחף שלא לקבל מרות לא מהוריו ולא ממחנכיו. אך מאידך, מציקה לו המחשבה, אולי ההורים צודקים?! אז אני פושע?

'אמא של שירי מאוד רוצה להתפעל מהציונים של הבת שלה ומחכה לאיזה מבחן מוצלח, אבל --- הוא לא בא, היא לא יכולה להתפעל ממבחנים שרובם פחות מ 60%

לא פעם אנו נתקלים בתגובות חמורות מאד של הורים מתוסכלים מציוני המבחנים של ילדיהם. מן הצד התגובות הם קשות להכלה, בקול מיוסר ובפנים עצובות וחטרות סיפוק מפציר ההורה לחלל החדר: "בחיים לא האמנתי שיהיה לי ילד כזה, מה זה קלות דעת הזו? מדוע אינך יודע ליטול אחריות על עצמך?!". "תגיד אתה רוצה לגדול נער שוליים, שאין לו לא רצינות ולא רוחניות?!". וכן כהנה וכהנה כל הורה ודרכי הביטוי המרירות שלו.

למה אנו מגיבים כך?

כל אחת ואחד מאיתנו בוודאי חושב שזה לא נכון להגיב כך, זה לא חכם וזה לא מועיל, אבל בפועל -- בפועל זה מה שיוצא לנו מהפה... בשעת מעשה יוצא לנו תגובות כאלו, אמנם לאחר מעשה רבים מאיתנו שואלים את עצמנו למה?, למה אנו מגיבים כך?

התגובה כפי שנאמרה וצורת ההבעה שלה מסגירה את מצוקתו וחרדתו של ההורה. סביר להניח, שההורה המגיב כך חרד ביותר על גורל הצלחתו של הילד, משוכנע הוא בעצמו שילדו נופל במורד חלקלק. מתוך אותה חרדה עצומה, הוא יצר את נימת הגערה שלו, להבנתו של ההורה אמורה הייתה התגובה המזעזעת לעורר בילדו תחושה שהוא אכן ניצב על פתחו של מדרון כשרגל אחד כבר מונפת באוויר בדרך לצניחה חופשית אל האבדון... ההורה לא ביקר את התנהגות הילד ולא התמקד באופן נקודתי בחומר הנלמד, אלא נטע רגשות אשמה כוללניות בלב הילד, כדי לעורר בו נקיפות מצפון שיעצרוהו מלהתדרדר - דבר שמפחיד את ההורה עד אימה.

קרין טרבלסי MA
יועצת זוגית
ומאמנת אישית
להצלחה, מנהלת
שלוחת שלום
בית בקו ההלכה
054.5969.413

קשה לי עם הביקורת הזו

חשוב לזכור שאת ובעלך מגיעים מרקע משפחתי שונה, עם מודלים שונים של תקשורת והורות. לעתים הביקורת משקפת את מה שהוא עצמו חווה בילדותו. הבנה הדדית יכולה לסייע לכם לצמוח יחד כהורים.

לבסוף, חזקי את עצמך באמונה שאת אם טובה. הביקורת אינה מגדירה את ערכך כאישה וכאם. כל אחד מאיתנו, גם את וגם בעלך עושה כמיטב יכולתו, וגם טעויות הן חלק מהדרך. מתוך ענווה והקשבה, אך גם מתוך ביטחון פנימי, תוכלי לבנות תקשורת טובה יותר עם בעלך לטובת שלום הבית והצלחת חינוך ילדיכם.

”מאוד קשה לי להתמודד עם ביקורת מצד בעלי על התנהלותי עם הילדים, במיוחד כשזה קורה בנוכחותם. מה אפשר לעשות?”

שלום לך אישה יקרה,

הסכמות בינכם.

לעתים הביקורת נובעת מחוסר הסכמה על עקרונות בסיסיים בחינוך, במקרה כזה, אולי כדאי להתייעץ יחד עם רב או יועץ חינוכי שמקובל על שניכם, או ללמוד יחד ספרי הדרכה בנושא חינוך ילדים מנקודת מבט תורנית.

כדאי מאוד לסכם בינכם: אם אחד מכם רואה התנהגות של השני שאינה מקובלת עליו בנושא חינוך, יסמן זאת בעדינות (אולי בעזרת מילת קוד מוסכמת), והדיון המלא יתקיים רק בפרטיות.

שאלתך נוגעת בנקודה רגישה ומשמעותית בחיי הנישואין, הדרך בה בני זוג מתקשרים בנושא חינוך הילדים. לצערנו ביקורת מהורה אחד לשני בנוכחות הילדים, עלולה ליצור נזק כפול: פגיעה בך כאישה וכאם, וערעור הסמכות ההורית שלך בעיני הילדים.

חשוב להבין שכאשר אחד מבני הזוג מעביר ביקורת בפני הילדים, נוצר מצב שפוגע הן בשלום הבית והן בחינוך הילדים. ילדים זקוקים לראות את הוריהם כחזית אחידה ותומכת, גם כאשר קיימים חילוקי דעות. הביקורת הפומבית מערערת את היציבות הרגשית שהילדים זקוקים לה.

אני ממליצה שתקיימי שיחה עם בעלך בזמן רגוע, כשהילדים אינם בסביבה. שתפי אותו ברגשות שלך, מסר ברור אך לא מאשים לדוגמא: ”אני מרגישה פגועה וחסרת ביטחון כשאני מקבלת הערות על ההורות שלי בנוכחות הילדים”. שתפי אותו בהשפעה שיש לדבריו עליך ועל הילדים.

נסו לעבוד יחד על גיבוש גישה חינוכית משותפת, לקיים שיחות בינכם על סוגיות ואתגרים חינוכיים אצלכם בבית, לשמוע את נקודות מבט של כל אחד ומציאת

למה אני לא מוצלחת...

אסתי פרסטר
מטפלת רגשית
אינטראקטיבית
לנשים נערות
ויולדים
054.845.7913

ערך עצמי נמוך לעומת ערך עצמי גבוה: איך לבנות ולהעלות את הערך העצמי.

היתרונות והחסרונות שלנו. במצב כזה, התגובות מהסביבה, כמו גם ביקורות, הקנטות וגם מחמאות - ישפיעו פחות - כי בבסיס אנחנו מבינים שאנחנו מכירים את עצמנו יותר מכל אדם אחר.

בפסיכולוגיה מבינים כי ערך עצמי גבוה הוא אחד העוגנים המשמעותיים שמחזיקים אותנו "מחוברים לקרקע" ועוזרים להתגבר גם על טלטלות ואתגרים לאורך הדרך.

אחת ממילות המפתח החשובות בהקשר הזה היא מודעות עצמית. כמובן שישנם אנשים שאוהבים את עצמם מאוד ומכירים היטב את החוזקות שלהם - אך לא מגלים רגישות לסביבה ולא תמיד מודעים לאופן שבו אנשים סביבם חווים את מערכת היחסים איתם. ערך עצמי גבוה יכול להתפס לא פעם כיהירות, התנשאות ונרקסיזם - אם הוא לא מלווה בהכרה במגבלות שלנו ובאינטליגנציה רגשית מפותחת.

איך להעלות את הערך העצמי?

העלאת ערך עצמי נראית לעיתים כמשימה בלתי אפשרת - אך הניסיון מלמד שבהחלט ניתן לעשות זאת - ויש המון כלים שיכולים לסייע בתהליך של בניית ערך עצמי.

כדי לעשות זאת, חשוב להכיר את דפוסי החשיבה וההתנהגות השליליים שהתקבעו בנו לאורך השנים - אשר חלקם נועדו לשמור ולהגן עלינו, אך ייתכן שכיום הם גורמים יותר נזק מתועלת. תהליך של טיפול רגשי הוא דרך מצוינת לעשות זאת - כי הוא מאפשר לבחון בצורה אובייקטיבית, בעזרת גורם מקצועי מוסמך, את האופן שבו המוח שלנו פועל ואת הדרכים שבהן ניתן להחליף את הדפוסיים הקיימים - בצורות חשיבה חדשות ומועילות.

ולצד הטיפול, מומלץ גם להעלות את המחשבות שלנו על הכתב בעזרת יומן. כך, תוכלו לקרוא את מה שכתבתם, לזהות מילים שליליות וחיוניות שמופיעות בטקסט וללמוד על עצמכם הרבה יותר. אם לדוגמה אדם מרבה להשתמש במילים מעליבות כשהוא מתאר את עצמו, כדאי לעצור לרגע, לחשוב למה זה קורה והאם ניתן להתייחס לחוויות שתוארו בדרך חיובית ומעצימה יותר.

ביומן הזה כדאי גם לכתוב דברים שאנחנו אוהבים בעצמנו, דברים שאנחנו מודים עליהם וכן חוויות שבהן הוכחנו שאנחנו יכולים להתגבר על מכשולים ואתגרים בעבר.

הסימנים שיכולים להעיד על ערך עצמי נמוך

חוסר ערך עצמי הוא מצב נפוץ ביותר. כדי להבין האם הוא משפיע גם עליכם, חשוב להכיר את הסימנים שיכולים להעיד עליו:

• **דפוסי חשיבה שליליים** - אחד הביטויים החזקים ביותר של ערך עצמי נמוך הוא האופן שבו אנחנו מתקשרים עם עצמנו. אם אתם תמיד מסתכלים על השלילי בחייכם, מזכירים לעצמכם שוב ושוב את כל הדברים שאתם לא טובים בהם ורוצים להיות אדם אחר - חשוב לזהות את המחשבות האלו ולבחון אותן.

• **קושי לקבל ביקורת** - ביקורת היא אף פעם לא דבר נעים, אך יש אנשים שבעבורם, היא פשוט בלתי נסבלת. לעיתים זה מגיע לרמה שאי אפשר בכלל להקשיב לביקורת, וזה גורם לכעס, ניתוק או הצפה רגשית.

• **בדידות וריחוק** - אנשים שסובלים מחוסר ערך עצמי יעדיפו לבדוד את עצמם מהסביבה וימעיטו להשתתף במפגשים חברתיים או באירועים המוניים. ההימנעות יכולה לנבוע ממצב של ביטחון עצמי נמוך, שהופך גם מפגשים קלילים לאירועים מעוררי חרדה.

• **עוינות וכעס** - כעס הוא מנגנון הגנה שנועד למנוע מאיתנו להיפגע. כשאנחנו חווים אותו בעוצמות גבוהות ובתדירות גבוהה - זו נטייה שכדאי להתייחס אליה. האם אתם חושבים שכולם סביבכם שליליים ורוצים לפגוע בכם? האם אתם מתקשים לסמוך על אחרים? כשאנשים נחמדים אליכם, אתם חושבים שהם מונעים מאינטרסים נסתרים?

• **תסמינים גופניים** - כיום ברור לכולם שהגוף והנפש קשורים זה בזו - ולכן גם ערך עצמי נמוך יכול להשפיע על הגוף. זה יכול להתבטא בשינויים קיצוניים במשקל, במגוון סוגי הפרעות אכילה, בסיכון מוגבר למחלות וגם בהרגלים לא בריאים כמו עישון, אלכוהול והתמכרויות נוספות.

• **התחושה האישית שלכם** - אתם מכירים את עצמכם יותר מכל אדם אחר - ואם אתם מרגישים שאתם סובלים מערך עצמי ירוד - זה משמעותי יותר מכל תסמין אחר. החדשות הטובות הן שהמודעות הזאת בהחלט תסייע לפעול לשיפור המצב בדרכים שתכף נכיר.

ערך עצמי גבוה חיוני ביותר אבל יכול גם להזיק

ערך עצמי גבוה הוא מצב שבו יש לנו תפיסה די מדויקת של מי אנחנו, מה אנחנו שווים, מהם

מה זה ערך עצמי ולמה הוא כל כך חשוב?

גם ילדים שעושים את צעדיהם הראשונים במסגרות חברתיות וגם מנהיגי המעצמות החזקות בעולם - כולנו מתמודדים עם אתגרים שקשורים לערך עצמי נמוך (או גבוה) מדי.

ההגדרה הרשמית של ערך עצמי היא האופן שבו אדם תופס את עצמו ומתקשר עם עצמו. מחקרים מראים כי תחושת הערך העצמי משפיעה רבות על הבריאות הגופנית והנפשית, הקריירה, מערכות היחסים בחיינו ובעצם על כל היבט אחר בהתנהלות שלנו.

הגדרה נוספת להערכה עצמית היא, שהערכה עצמית פירושה הדימוי הפיזי העצמי של האדם, הראייה שלו לגבי הישגיו ויכולותיו, וכן מידת המימוש של סט הערכים והתפיסות העצמיות שלו.

אנשים הסובלים מערך עצמי נמוך נוטים להתמקד בנקודות החולשה שלהם ולייחס להן הרבה יותר חשיבות בהשוואה לנקודות החוזק. כמו נבואה שמגשימה את עצמה, הם מביאים את עצמם למעגל של הרס עצמי. כלומר, בעקבות כישלון מסוים שאותו חווה האדם, אמונתו באשר ליכולותיו העתידיות לבצע את אותה משימה הולכת ומתערערת, מה שגורם לחבלה עצמית, כלומר, האדם ימנע מעשיית פעולות מסוימות כיון שכל מקרה הוא בוודאות יכשל. אולם, חבלה עצמית זו גוררת כישלון נוסף שמחזק את הערך העצמי הנמוך, ובכך האדם מזמין את הכישלון.

וכישלון, כשמזמינים אותו, בא...

החשיבה השלילית לגבי העצמי ולגבי סיטואציות מסוימות בחיים גורמות לפגיעה משמעותית באיכות החיים של האדם. במקום לנסות ולהתמודד כדי להשתפר, האדם בעל הערך העצמי הנמוך יאמץ אסטרטגיה של הימנעות מסיטואציות שגורמות לו לחוש את הרגשות השליליים הללו ובכך למנוע מעצמו התפתחות אישית בכל המובנים.

ערך עצמי נמוך יכול לפגוע בכל היבטים בחייו של אדם: הערך העצמי הנמוך יכול לגרום לפחדים ופוביות, לקושי ביחסים בינאישיים ובזוגיות ואף לפגיעה אישיותית עמוקה אשר כרוכה בחרדה חברתית, דיכאון, הפרעות אכילה ולהוות גורם מחמיר דומיננטי בעתות משבר נפשי.

אנשים רבים מתמודדים כמובן עם הערכה עצמית נמוכה, אך נדגיש כי גם ערך עצמי גבוה מדי עלול להזיק, בעיקר כשהוא משולב עם חוסר מודעות או רגישות לסביבה.

קו ההלכה הספרדי

התורה והברכה

למאות רבני קו ההלכה המוסרים את נפשם
לילות כימים בהרבצת תורה לעשרות אלפי השואלים.

מר"ח ניסן עד איסרו חג נענו ע"י רבני קו ההלכה הספרדי

91,536

שיחות

על זאת אנו מודים להם ומברכים אותם שחפץ ה' בידיהם יצליח
להגדיל תורה ולהאדירה מתוך נחת ושמחה, אב"ר

בברכה
הנהלת קו ההלכה הספרדי

